

segles, que es pot extrapolar a la història de tots els hospitals d'aquesta època. L'experiència de l'autor en història de la medicina medieval fa d'aquesta publicació una important aportació; narra i mescla hàbilment la història universal i la local d'una forma erudita i amena a la vegada. El llibre és del tot recomanable per als historiadors i per a tothom. Val la pena recordar-lo.

© **Jaume Mercant i Ramírez**, 2025

European Medical Doctor. jmercant@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-2581-5196>

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons

PORTA i CAPDEVILA, Frederic J.; RUBIRALTA i CASAS, Fermí; VILAGRASA i HERNÁNDEZ, Fèlix. *Josep Dencàs i Puigdollers. El conseller maleït. (1900-1966)*. Barcelona: Editorial Base (Col·lecció Base Històrica; 198), 2024. 536 p. ISBN: 9788410131057

Qui havia de dir a Josep Dencàs i Puigdollers (Vic, 1900-Tànger, 1966), de família de farmacèutics catalanistes i catòlics arribats a Sant Andreu de Palomar el 1903, que seria probablement el governant català més maltractat per la historiografia, d'entre tots els que van participar en l'escenari polític del nostre país durant el període 1931-1936. De la seva

vida professional com a metge de família, com a activista separatista i com a conseller de Sanitat i Serveis Socials, i també de Governació, en els anys 1933 i 1934, tracta aquest llibre que signen els doctors en Història Fèlix Vilagrassa i Frederic Josep Porta, i en Ciència Política Fermí Rubiralta.

Segons el prologuista del llibre, el malaurat historiador J.B. Culla, "teniu a les mans la biografia -la primera biografia digna d'aquest nom- de qui va ser el gran boc expiatori de la política catalana entre 1931 i 1936: Josep Dencàs fou un estel fugaç, però d'intensa lluentor i amb un rastre que ha arribat fins als nostres dies, dins l'espai republicano-nacionalista d'aquell quinquenni tan excitant com convuls".

Com a polític va crear les JEREC, les joventuts separatistes, que es convertirien en una mena de força de xoc del conglomerat d'ERC, però a la catalana, això és: sense tenir ni de lluny l'empenta que tenien altres formacions similars a la resta de l'Europa d'entreguerres i, per descomptat, sense la força actuant a casa nostra de la FAI, alguns elements de la qual es van convertir en diana de la policia catalana sota el comandament a la conselleria de Governació.

El llibre de Vilagrasa, Porta i Rubiralta remarca els fets del 6 d'Octubre i la seva durada de dia i mig, fins que el president Companys es donà a l'exèrcit. Fou a causa d'aquests fets que Dencàs seria declarat persona non grata pels seus mateixos correligionaris: ERC i Estat Català. Els primers, obviant els dubtes d'última hora del president Companys, li van carregar totes les febleses d'un cop que ja es veia a venir que no aniria enlloc. Els segons, els seus camarades més íntims, van comprar el relat de l'estol de formacions d'esquerrres, algunes de clar biaix espanyolista, que posaven Dencàs en l'òrbita de les formacions feixistes europees, el van acusar de traïdor i el van foragitar de l'organització.

Després del cop militar franquista, perseguit per patrulles d'incontrolats, que van arribar a segrestar la seva muller, Raimunda Cararach, i els dos fills del matrimoni, la família Dencàs es va veure obligada a emprendre el camí d'un llarg exili, primer de pas per Itàlia i després a França, on hagué de guanyar-se la vida venent fruita i verdures pel carrer a causa de la prohibició d'exercir la medicina dictada pel govern francès. Un exili que es convertiria en definitiu fins a la seva mort a Tànger, perseguit pel franquisme, que havia trobat el camí aplanat per carregar-li un bon grapat de culpes.

El llibre posa de manifest com en la persona de Dencàs es va produir la fusió de l'activista catalanista, que esdevé separatista, i l'activista social, que ho és perquè experimenta cada dia en la seva feina de metge de família la misèria del barraquisme proletaritzat dels barris barcelonins de Verdum, la Trinitat i de can Xarlot. El 2 de desembre de 1926 pronunciava una conferència titulada "El cooperativisme i la Medicina", en què marcava algunes de les línies del seu ideari personal: "Tinc el convenciment, pel que he vist, pel que ens ensenya l'experiència, que la cooperació amb finalitats mutualistes en l'ordre de la medicina és una gran

necessitat que s'imposa imperiosament entre la classe treballadora. Aquesta és explotada per una multitud d'empreses d'assegurances que no duen a una missió social desinteressada i noble, sinó que se subordinen a explotar, com un negoci més, l'assistència a malalts, accidentats, etc."

Dencàs també defensava la creació d'un banc d'habitatges públics per alleugerir el barraquisme i els barris insalubres i airejava la relació estreta entre la mortalitat i l'excés poblacional en els barris obrers.

La bona posició econòmica familiar li permetrà obrir la Clínica Sant Jordi a la plaça de l'Estació de Sants, i també de treballar gratuïtament donant assistència a la gent que ho havia de menester, fins i tot comprant medicaments de la seva butxaca.

Diputat a les Corts i al Parlament de Catalunya, Dencàs va ser nomenat conseller de Sanitat i Assistència Social el 24 de gener de 1933 pel president Francesc Macià. Amb anterioritat havia estat membre de la Junta Provincial de Sanitat.

Dencàs començà la seva feina a la conselleria de Sanitat i Benestar Social aglutinant tots els serveis sanitaris dispersos i posant-los sota el govern de la seva conselleria. Hagué d'afrontar el mal endèmic de la manca de recursos econòmics; en els pressupostos de 1932, el govern de la República no va destinar cap quantitat a Catalunya. La feina de Dencàs se centrà en la racionalització de la despesa per a dedicar-la a la modernització dels serveis assistencials i a la investigació, i a passar del concepte de beneficència al de prestació de servei sanitari.

El llibre, de 452 pàgines, és un treball d'historiografia, no pas una hagiografia; i està sustentat sobre 1.048 notes a peu de pàgina amb un cabal important de fonts primàries i un llarguíssim llistat bibliogràfic. El treball situa Dencàs en l'explicació polièdrica de la història del país; una història que, com totes, és feta de llums i ombres.

© **Salvador Redó i Martí**, 2025

Graduat en Humanitats. sredomarti@gmail.com

 <https://orcid.org/0009-0005-4539-2567>

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons

